

Letos najvišja udeležba žensk v programu DORA do zdaj

Ljubljana, 27. oktober 2022 – V Državnem presejalnem programu za raka dojk DORA, kamor vabijo vse slovenske ženske med 50. in 69. letom, beležijo najvišjo udeležbo žensk od začetka izvajanja programa, ki letos v prvem polletju na ravni države znaša že dobrih 78 %, v posameznih regijah pa udeležba povsod presega 75 %. Prav tako ugotavljajo, da je bila udeležba v epidemiji covid-19 v zadnjih dveh letih v vseh slovenskih regijah višja od 70 %, kolikor je zahtevana po evropskih smernicah presejalnih programov za doseganje ključnega cilja programa – to je znižanje umrljivosti žensk zaradi raka dojk za 25 do 30 %. Od začetka epidemije leta 2020 do konec junija letos so pri več kot 1.500 ženskah odkrili raka dojk. Ženske zaupajo programu in se udeležujejo presejalne mamografije v programu DORA, s katero odkrivajo na dojko omejene rake, večinoma manjše od 1 cm, ki jih ženska sama še ne more zatipati. Če je rak zgodaj odkrit, ko je še omejen na dojko, je verjetnost ozdravitve lahko večja.

Po podatkih Registra raka Republike Slovenije je leta 2019, ko so na voljo zadnji zbrani podatki, za rakom dojk na novo zbolelo 1.583 žensk, umrlo jih je 431. V letu 2019 je pri ženskah rak dojk drugi po obolenosti za nemelanomskim rakom kože, po umrljivosti pa skupaj z rakom pljuč prvi najpogostejši rak, zaradi katerega umirajo slovenske ženske. Več kot 80 % vseh zbolelih žensk za rakom dojk je starejših od 50 let. Za rakom dojk lahko zbolijo tudi mlajše ženske, vendar je teh bistveno manj; okoli 5 % vseh bolnic je mlajših od 40 let (Tabela 1).

Pomembno je preventivno ravnanje, h kateremu pa največ pripomore ravno zgodnje odkrivanje raka dojk v programu DORA. Redna udeležba v organiziranih programih zgodnjega odkrivanja raka dojk dokazano v ciljni populaciji žensk zmanjšuje umrljivost za rakom dojk. Program DORA vsako leto povabi okoli 140.000 žensk na presejalno mamografijo (slikanje dojk), ki je danes edina najbolj zanesljiva in strokovno dokazana učinkovita metoda za odkrivanja netipnih rakov dojk v tej starostni skupini.

V letih 2020 in 2021, ki ju je zaznamovala epidemija covid-19 in ko so bili v prvem valu spomladi 2020 vsi trije presejalni programi za raka zaustavljeni za 2,5 meseca, je udeležba žensk ostala na ravni pred epidemijo. Na ravni Slovenije je v letu 2020 znašala 74,3 %, v letu 2021 pa 77,2 % (pred epidemijo covid-19 leta 2019 je bila udeležba povabljenih žensk na ravni Slovenije 76,8-%). Letos je v prvih šestih mesecih na presejalno mamografijo v program DORA prišlo že dobrih 78 % vabljenih žensk. Tudi regijsko se ženske zelo dobro odzivajo na povabilo programa DORA. V letih 2020 in 2021 je bila udeležba v vseh slovenskih regijah v povprečju višja od 70 %, letos pa je v prvih šestih mesecih presegla v vseh regijah celo 75 % (Tabela 2).

V programu DORA vseskozi posvečajo veliko **pozornost varni in prijazni obravnavi žensk ter osveščanju žensk o pomenu udeležbe v programu DORA in zgodnjem odkrivanju bolezni**. Trudijo se, da je komuniciranje z ženskami prijazno, da slikanje poteka čim bolj prijetno ter da ženske hitro prejmejo izvide – vse s ciljem, da ima ženska v programu DORA dobro izkušnjo in da se udeleži presejalne mamografije tudi v vseh nadaljnjih krogih vabljenja do svojega 69. leta starosti. Le tako lahko kot država dosežemo ključni cilj presejalnega programa – to je zmanjšati umrljivost bolnic z rakom dojk za tretjino. Rezultati programa v prvem epidemičnem letu 2020 so bili primerljivi z rezultati pred epidemijo – udeležba je bila 75-%. **V letu 2021 in v prvem polletju leta 2022 pa so tako s predanim delom uspeli doseči celo najboljše rezultate, odkar DORA deluje, 77-% udeležbo v 2021 in 78-% udeležbo povabljenih žensk v prvem delu leta 2022.**

Tabela 1: Delež incidence po starostnih skupinah v obdobju 2015-2019, vir: SLORA.

Starost	Delež incidence raka dojk %
0 do 39 let	4,9
40 do 49 let	13,9
50 do 69 let	49,8
nad 69 let	31,4

Tabela 2: Udeležba žensk, povabljenih na presejalno mamografijo v program DORA v obdobju od januarja do junija 2022, vir: Register DORA.

Območna enota ZZZS	Udeležba januar–junij 2022 v %
CELJE	78,2
KOPER	75,1
KRANJ	76,0
KRŠKO	79,8
LJUBLJANA	76,7
MARIBOR	80,3
MURSKA SOBOTA	77,8
NOVA GORICA	81,9
NOVO MESTO	79,7
RAVNE NA KOROŠKEM	83,5
SLOVENIJA	78,1